

Юлія Кріль, Ніна Московченко, Ксенія Мироненко
(Полтава)

ВОЛОНТЕРСТВО ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ: ПРИКЛАД РОБОТИ ЗАКЛАДУ

Зроблено аналіз соціальних чинників, які спонукають учнівську молодь працювати з громадськістю, шукати зацікавлених у благодійництві людей, займати активну життєву позицію. Визначені фактори, які сприяють залученню батьківської та учнівської громад до здійснення волонтерської діяльності, яка для останніх не припиняється після закінчення навчального закладу, а стає невід'ємною складовою дорослого життя. Представлено практичний досвід благодійної діяльності в ліцеї № 1 міста Полтави, приклади висвітлення деяких аспектів роботи волонтерів в ЗМІ.

Ключові слова: волонтерство, соціальна та громадянська позиція, формування активної життєвої позиції учнівської молоді.

Дехто вважає, що волонтерський рух започатковано 1859 року, коли французький письменник-журналіст Анрі Дюнан, вражений кривавими картинами війни, висунув ідею створення Червоного Хреста – організації, яка б працювала на добровільних засадах і надавала першу медичну допомогу пораненим бійцям. Принципами, сформульованими Дюнаном, керуються волонтерські організації в усьому світі й донині. Однак тільки в минулому столітті, знесиленому кривавими війнами, волонтерство виокремилось в соціальне явище.

Після Першої світової війни у Франції було здійснено (один із перших) масштабний волонтерський проєкт за участю німецької та французької молоді, яка відновлювала зруйновані війною ферми в місцях найзапекліших боїв між німецькими та французьким військами. Саме в цей час і було засновано Координаційний комітет міжнародної волонтерської служби (CCIVS) під егідою ЮНЕСКО зі штаб-квартирою в Парижі [4].

В Україні існує давня традиція суспільної праці, взаємодопомоги, піклування про ближнього. Осіб, які працювали в цій царині, називали громадськими діячами, альтруїстами, добродійцями, добровольцями тощо, а з кінця ХХ століття – волонтерами. Волонтерську діяльність в Україні було офіційно визнано постановою Кабінету Міністрів України від 10 грудня 2003 року «Про затвердження Положення про волонтерську діяльність у сфері надання соціальних послуг» [2].

На сьогодні волонтерські організації існують у 80-ти країнах світу. Близько 110 мільйонів людей щорічно беруть участь у добровільних

програмах, допомагаючи у царині освіти, охорони здоров'я, екології, соціального захисту та багатьох інших [8].

Зараз волонтерство в Україні, мотивоване зовнішньою агресією, набуло нечуваних масштабів – здається, немає людини, яка б так чи інакше не була задіяна в допомозі армії, біженцям, лікарям або тим, хто не може сам про себе подбати. Українці перераховують кошти, допомагають особисто або у великих фондах, організують добродійні організації та волонтерять за фахом безкоштовно [3].

Волонтерське об'єднання «Я + ти» діє в КЗ «Полтавський міський багатопрофільний ліцей № 1 імені І.П. Котляревського» з 2008 року. Розпочалося все у 2007 році, коли учні та учениці групи ОГ-32 взяли участь в акції «Діти-дітям», яку проводили Товариство Червоного Хреста та Полтавська обласна бібліотека для дітей імені Панаса Мирного. Саме ліцеїсти вирішили відвідати онкогематологічне та ендокринологічне відділення Полтавської міської дитячої клінічної лікарні, щоб особисто віддати подарунки дітям, які перебували там на лікуванні. Відтак почалася співпраця ліцеїстів з Полтавською міською лікарнею. На початку 2010-2011 навчального року волонтерський загін «Я + ти» вирішив не тільки вітати онкохворих дітей зі святами, але й проводити дні милосердя. А вже 24 лютого 2011 року загін «Я + ти» взяв участь в обласному форумі волонтерів. Про його роботу писала молодіжна газета «Довга панчоха», яка виходить за підтримки громадської організації Педагогічний Центр «Академія», що діє в м. Полтаві.

Діяльність об'єднання «Я+ти» відбувається в тісній співпраці з Товариством Червоного Хреста, ГУ НП в Полтавській області, волонтерською організацією Volunteer Community Poltava, батьківською громадськістю та має багатоетапний характер, який включає конкретні шляхи реалізації: надання благодійної допомоги, організацію творчих справ, проведення добродійних акцій.

За останні десять років ліцеїсти систематично відвідували онкогематологічне та ендокринологічне відділення Полтавської міської дитячої клінічної лікарні, Горбанівський геріатричний будинок, Полтавський обласний госпіталь. Так, у співпраці із Volunteer Community Poltava та випускницею ліцею Анат Бондаренко в ендокринологічному відділенні Полтавської міської лікарні в лютому 2019 року відкрили дитячу кімнату. Учні та батьки допомагали фінансово, готували лялькові вистави для маленьких пацієнтів, казковими сюжетами розмалювали стіни кімнати [7].

Велику увагу учні та учениці ліцею № 1 приділяли й приділяють воїнам ЗСУ, Нацгвардії та Нацполіції. Ще з 2014 року вихованці закладу з подарунками й теплими словами проводжали бійців на ротачії, даруючи жовто-блакитні прапирці й патріотичні стрічки [1].

Багато добродійних акцій підтримують Ольга та Ігор Цедіки – батьки випускника ліцею Антона Цедіка, який загинув на Сході країни у 2014 р. Це ще один важливий напрямок діяльності волонтерського загону. На честь полеглих на Сході України випускників першого ліцею Антона Цедіка та Святослава Горбенка навчальний заклад провів благодійний турнір із волейболу. Гроші збирали для онкохворих дітей [5].

У 2019 році до 250-річчя від дня народження зачинателя нової української літератури І.П. Котляревського біля Полтавського літературно-меморіального музею була закладена алея пам'яті «Калина в душах квітує, калина в серці росте». Один з калинових кущів увічнює подвиг Антона Цедіка, який мав псевдо «Еней» – на честь героя безсмертної поеми Котляревського [10].

Декілька років поспіль вихованці закладу беруть участь у проєкті «Дерево пам'яті» на території Полтавського літературно-меморіального музею Панаса Мирного, зокрема в парковій зоні садиби класика української літератури посадили дерева на честь ще одного учасника АТО Дмитра Фесенка – випускника ліцею, який відійшов у вічність після тяжкої хвороби. Таку акцію на території музейного комплексу влаштовували вже тричі. Під час перших двох дерева висадили на честь полтавців Валерія Боняківського, Святослава Горбенка, Олександра Горячевського, Антона Грицяя, Олександра Каменюка, Дмитра Коряка, Олександра Мочалова, Дениса Синюка й Антона Цедіка, котрі віддали свої життя, захищаючи нашу державу від терористів і загарбників на Донбасі [11].

Волонтери неодноразово брали участь у Міжнародному конкурсі молодіжних волонтерських проєктів «Служіння заради миру»,

Всеукраїнському конкурсі благодійних проєктів «Добро починається з тебе», міському та обласному конкурсі-фестивалі проєктів учнівського самоврядування «Ми віримо в краще майбутнє» (номінація «Допоможи ближньому своєму»), у міському конкурсі «Волонтер року», де виборювали призові місця [6].

У 2022 році з нагоди Дня захисників і захисниць України незмінна натхненниця добрих справ, заслужений працівник культури України, бібліотекарка ліцею Наталія Грайцька отримала Подяку міського голови і нагрудний знак за сумлінну багаторічну працю, патріотичне виховання молоді, відданість Полтавській територіальній громаді та допомогу родинам полеглих захисників України [9].

Завдяки діяльності волонтерського об'єднання ліцею № 1 учні та учениці вчаться працювати з громадськістю, шукають зацікавлених у благодійництві людей, що впливає на формування їхньої активної життєвої позиції. Відтак випускники закладу продовжують активно займатися волонтерством. Як результат – знання, уміння та практичний досвід здійснення добродійної діяльності. Ця робота сприяє

формуванню ціннісних гуманістичних орієнтирів ліцеїстів, розвиває природне бажання творити добро, що наразі є особливо важливим.

Джерела і література

1. Бійці батальону «Полтава» відправилися у зону АТО [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://poltava.to/news/31561/>
2. Волонтерство [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Волонтерство>
3. Волонтерство: що далі? – Не має бути розпачу, має бути переформатування [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://mind.ua/kmbs_alumni/publications/20239620-volonterstvo-shcho-dali-ne-mae-buti-rozpachu-mae-buti-pereformatuvannya
4. Еволюція світового волонтерського руху [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://veche.kiev.ua/journal/3716/>
5. На честь загиблих на Сході України випускників першого ліцею навчальний заклад влаштував благодійний турнір із волейболу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://archive.ptv.ua/Sport/11918>
6. Полтавських волонтерів запрошують взяти участь у конкурсі [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://rada-poltava.gov.ua/news/13384/>
7. У дитячій лікарні Полтави волонтери відкрили оновлену ігрову кімнату [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://kolo.news/category/suspilstvo/12833>
8. Українська волонтерська служба [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://volunteer.country>
9. У Полтаві відзначили військових, волонтерів, матерів загиблих захисників [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.rada-poltava.gov.ua/news/18519/>
10. У Полтаві висадили калинову алею: один з кущів назвали на честь загиблого земляка [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://kolo.news/category/suspilstvo/16651>
11. У Полтавському літературно-меморіальному музеї Панаса Мирного відбулася акція «Дерево пам'яті» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.golos.com.ua/article/337649>

УДК 930.1:821.111(410)

Сергій Шейко
(Полтава)

ДЕЇЗМ – ЗАГАЛЬНА ОСНОВА ФІЛОСОФСЬКОЇ ТВОРЧОСТІ ВОЛЬТЕРА

Стаття присвячена осмисленню творчості Вольтера як філософського феномена пізнання. Розглядається деїзм співвідношення емпіричного та раціонального знання, його актуальність у пізнанні світу. Аналізуються погляди Вольтера на історію, її методологічні засади пізнання минулого людства.

Ключові слова: Вольтер, деїзм, Просвітництво, філософія.